

1703

1

Deivumu dienas Viskijā
un Meinsterē
LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

Pasaules brīvo latviešu dziesmu
dienas Viskijā 1979. gadā un
Meinsterē 1984. gadā

Fonds Nr. 1703
Apraksts Nr. 1
1977. - 90. gadu tāt.

21. uzskaitē

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

SATURA RĀDĪTAJS

FONDS Nr.1703

PASAULES BRĪVO LATVIEŠU DZIESMU DIENAS VISBIJĀ 1979.
GADĀ UN MINSTERĒ 1984. GADĀ

1. Priekšvārds.....	1.-3. lpp.
2. Personu rādītājs.....	4. lpp.
3. Apraksts.....	5.-6. lpp.

PASTĀVĪGI GLABĀJAMO LIETU APRAKSTS Nr. 1
1977.- 90.GADU SĀKUMS

Priekšvārds

SATURA RĀDĪTĀJS

Kopš 20.gs. 40.gadu beigām, kad latviešu bēgļi no Vācijas nometnēm izceļoja uz mītnes zemēm, lokālie latviešu dziesmu svētki notika gan Austrālijā, gan Amerikā un Kanādā, gan arī dažādās Eiropas valstīs, kur tie izvērsās par svarīgu, latviešus vienojošu pasākumu, kurā tika demonstrētas arī citas latviešu garīgās vērtības.

1. Priekšvārds.....	1.-3. lpp.
2. Personu rādītājs.....	4. lpp.
3. Apraksts.....	5.-6. lpp.

notiks Zviedrijai piederošās Gotlandes salas rietumu piekrastē - Visbijas pilsētā. Visbija par pasākuma norises vietu netika izraudzīta nejauši. Tā atradās ļoti tuvu latviešu ctniskajai dzimtenei - tikai 150 km attālumā no Latvijas. Tas izsauca aktīvus PSRS protestus Zviedrijas valdībai.

Tika izveidota rīcības komiteja, un tās priekšsēdis Jānis Muhks, kā arī viņa vietnieks un informācijas daļas vadītājs Jānis Ritums veica lielāko daļu dziesmu dienu organizatoriskā darba. A.Jērumam komiteja uzticēja mūzikas daļas vadītāja amatu. A. Jērumam sastādīja repertuāru, diemžēl dziesmu dienas notika bez tā iniciatora, jo A.Jērumam nomira pusgadu pirms tām. Rīcības komitejas sēdes notika Stokholmā, Zviedrijas latviešu centrālās padomes telpās, bet galvenā saziņa ar latviešu koriem, deju kopām, teātriem u.c. notika ar vēstulju un faksa palīdzību. Un tā no 1979. gada 19. līdz 22. jūnijam, Visbijas dziesmu dienām pulcējās ap 680 latviešu dziedātāju, 250 dejojāju un 2500 skatītāju (kopā ar zviedriem - ap 3500) no Eiropas un Amerikas valstīm, kā arī Austrālijas. Latvijas PSR tajās, protams, nebija pārstāvēta.

Kā jau agrāk lokālajos dziesmu svētkos, dalībnieki nebija atbraukuši tikai dziedāt, bet gan parādīt visu labāko, ko viņi spēj. Pateicoties rīkotāju aktivitātēm, uz Visbiju atbrauca slavenais Ņujorkas latviešu koris, "Zāle" no Torontō, "Atbalss" no Anglijas, ansamblis "Kolibri" no Bostonas u.c. Bet bez tiem šeit pulcējās arī ievērojami kultūras darbinieki un mākslas pārstāvji. Bez koncertiem Pasaules brīvo latviešu

dziesmu dienu ietvaros notika daudz citu pasākumu. Pēc oikumēniskā dievkalpojuma, ar ko sākās oficiālā svētku programma, izrādīja teātra izrādes un tautas deju uzvedumus, rīkoja dzejas stundas, mākslai un vēsturei veltītas izstādes, koncertus, pasākumus un humora vakarus. To visu vainagoja ligošana un dejošana Jāņu vakarā. Dziesmu dienas izvērtās par vienu no lielākajiem latviešu emigrācijas kultūras pasākumiem pēc 2. pasaules kara.

Priekšvārds

I

Kopš 20.gs. 40.gadu beigām, kad latviešu bēgļi no Vācijas nometnēm izceļoja uz mītnes zemēm, lokālie latviešu dziesmu svētki notika gan Austrālijā, gan Amerikā un Kanādā, gan arī dažādās Eiropas valstīs, kur tie izvērsās par svarīgu, latviešus vienojošu pasākumu, kurā tika demonstrētas arī citas latviešu garīgās vērtības.

Ideja par visas pasaules dziesmu dienu rīkošanu piederēja komponistam Albertam Jērumam. Ideja tika atbalstīta, un 1977. gada nogalē tika izlemts, ka pirmās Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienas notiks Zviedrijai piederošās Gotlandes salas rietumu piekrastē - Visbijas pilsētā. Visbija par pasākuma norises vietu netika izraudzīta nejauši. Tā atradās ļoti tuvu latviešu etniskajai dzimtenei - tikai 150 km attālumā no Latvijas. Tas izsauca aktīvus PSRS protestus Zviedrijas valdībai.

Tika izveidota rīcības komiteja, un tās priekšsēdis Jānis Muhks, kā arī viņa vietnieks un informācijas daļas vadītājs Jānis Ritums veica lielāko daļu dziesmu dienu organizatoriskā darba. A.Jērumam komiteja uzticēja mūzikas daļas vadītāja amatu. A. Jērums sastādīja repertuāru, diemžēl dziesmu dienas notika bez to iniciatora, jo A.Jērums nomira pusgadu pirms tām. Rīcības komitejas sēdes notika Stokholmā, Zviedrijas latviešu centrālās padomes telpās, bet galvenā saziņa ar latviešu koriem, deju kopām, teātriem u.c. notika ar vēstuļu un faksa palīdzību. Un tā no 1979. gada 19. līdz 22. jūnijam, Visbijas dziesmu dienām pulcējās ap 680 latviešu dziedātāju, 250 dejojāju un 2500 skatītāju (kopā ar zviedriem - ap 3500) no Eiropas un Amerikas valstīm, kā arī Austrālijas. Latvijas PSR tajās, protams, nebija pārstāvēta.

Kā jau agrāk lokālajos dziesmu svētkos, dalībnieki nebija atbraukuši tikai dziedāt, bet gan parādīt visu labāko, ko viņi spēj. Pateicoties rīkotāju aktivitātēm, uz Visbiju atbrauca slavenais Ņujorkas latviešu koris, "Zīle" no Toronto, "Atbalss" no Anglijas, ansamblis "Kolibri" no Bostonas u.c. Bet bez tiem šeit pulcējās arī ievērojami kultūras darbinieki un mākslas pārstāvji. Bez koncertiem Pasaules brīvo latviešu

dziesmu dienu ietvaros notika daudz citu pasākumu. Pēc oikumēniskā dievkalpojuma, ar ko sākās oficiālā svētku programma, izrādīja teātra izrādes un tautas deju uzvedumus, rīkoja dzejas stundas, mākslai un vēsturei veltītas izstādes, bērnu un jaunatnes pasākumus un humora vakarus. To visu vainagoja līgošana un dejošana Jāņu vakarā. Dziesmu dienas izvērtās par vienu no lielākajiem latviešu emigrācijas kultūras pasākumiem pēc 2. pasaules kara.

Ārpus Latvijas bija izveidoti pasākumu un sarakste par dziesmu dienām, pasākumam veltītie plakāti un bukleti, jauniešu humora un satīras žurnāla "Rūgtais Apinis" numuri, avīžu izgriezumu albums par dziesmu dienām un fotoalbums, kā arī pievienotie materiāli par vēlāko laika posmu, kas vairs nav tieši saistīti ar Visbijas dziesmu dienām, bet atradās dziesmu dienu arhīvā.

II

Dokumentu aprakstīšanas gaitā sastādīts priekšvārds aprakstam.

1979.gada Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienu arhīvs LVA nonāca 1996. gadā, kad to arhīvam nodeva svētku rīcības komitejas priekšsēdis Jānis Muhks. Dokumenti tika pieņemti nesakārtotā veidā un uzreiz aprakstīti, pēc tam noslēdzot līgumu ar Jāni Muhku par fonda pieņemšanu un izmantošanu.

Pagaidām ir pieņemta un aprakstīta tikai daļa no dokumentiem, kurus paredzēts ietilpināt fondā, jo Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienu Minsterē 1984.gadā dokumenti LVA tiks nodoti vēlāk. Par tiem tiks veidots apraksts Nr.2.

Visi materiāli pirmajā aprakstā attiecas uz Visbijas dziesmu dienām, atskaitot jauniešu humora un satīras žurnāla "Rūgtais Apinis" 1985.gada numuru un 14. un 15.lietā ievietotos dokumentus, kas pievienoti fondam, jo tos J.Muhks nodeva kopā ar Visbijas dziesmu dienu materiāliem. Pēc izcelšanās radniecīgu dokumentu saņemšanas gadījumā tie var tikt pievienoti citam fondam.

Fondā ir izveidotas 15 lietas, kas aptver laika periodu no 1977.gada līdz 90. gadu sākumam. Dokumenti sakārtoti pēc tematiskās un hronoloģiskās pazīmes. Avīžu izgriezumu par dziesmu dienām Visbijā albumā materiāli ērtības labad tika mainīti vietām un sakārtoti tā, ka tagad tie vispirms lasāmi latviešu valodā, bet pēc tam seko zviedru preses atreferējumi.

No materiālu kopas kā vērtīgākās atzīmējamas J.Muhka atmiņas par dziesmu dienu organizēšanu un norisi, kā arī A.Jēruma vēstules Muhkam par dziesmu dienu rīkošanu Visbijā. Par lielo darbu, organizējot pasākumu un koordinējot dalībniekus no visas pasaules, liecina Jāņa Muhka sarakste, ietverot gan oficiāla, gan personiska

rakstura informāciju par dziesmu dienu tapšanu. No citiem materiāliem atzīmējami rīcības komitejas sēžu protokoli, sarakste ar Zviedrijas pārvaldes institūcijām, dziesmu dienu fotoalbums u.c., kas lietās ir sakārtoti šādā secībā: J.Muhka atmiņu stāstam un A.Jērums vēstulēm ar ideju par dziesmu dienu rīkošanu seko rīcības komitejas sēžu protokoli, budžeta dokumentācija, sarakste ar Zviedrijas valsts iestādēm, rīcības komitejas izsūtītā oficiālā informācija un sarakste par dziesmu dienām, pasākumam veltītie plakāti un bukleti, jauniešu humora un satīras žurnāla "Rūgtais Apinis" numuri, avīžu izgriezumu albums par dziesmu dienām un fotoalbums, kā arī pievienotie materiāli par vēlāko laika posmu, kas vairs nav tieši saistīti ar Visbijas dziesmu dienām, bet atradās dziesmu dienu arhīvā.

Dokumentu aprakstīšanas gaitā sastādīts priekšvārds aprakstam.

J. Grīnberga	8. lieta
A. Jeruma	9. lieta
A. Jerums	2. lieta
M. Jonāne	9. lieta
V. Kalniņš	15. lieta
L. D. Keile	9. lieta
T. Kronbergs	9. lieta
A. Leimanis	8. lieta
Priekšvārdu sastādīja	1., 2., 5., 7., 9., 10., 14. lieta

Politiski represēto un trimdas dokumentu daļas

vecākais referents:

J. Ritums	7., 9. lieta
I. Spilners	7. lieta
A. Tērauda	7. lieta
B. Vitolija	8. lieta
A. Vitolija	8. lieta
E. Voitkuns	9. lieta
M. A. Zariņa	14. lieta
J. Zemītis	9. lieta
G. Zvejnieks	8. lieta

D. Āzens

D. Āzens

APSTIPRINĀTS
ar Latvijas VA RPK

27.03.1997.

sēdes protokolu Nr. 3.

**Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienas Visbijā 1979.gadā un
Minsterē 1984.gadā**

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts par 1977.gadu- 90.gadu sākumu

Nr.p.k.	Lietu virsraksti	Galējie dati	Doku- mentu un lapu skaits	Piezīmes
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Jāņa Muhka atmiņu stāsta "Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienas" manuskripts ar autora labojumiem. Mašīnraksts.	90. gadi	1/20	
2.	Alberta Jēruma vēstules J. Muhkam par dziesmu dienu rīkošanu Visbijā.	1977.	2/3	
3.	Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienu Visbijā rīcības komitejas sēžu protokoli.	1977. - 1979.	21/58	
4.	Dziesmu dienu budžeta projekts, budžeta izpilde, paziņojumi par dziesmu dienām piešķirtajiem līdzekļiem un atskaites par to izmantošanu.	1978. - 1980.	17/19	
5.	Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienu Visbijā rīcības komitejas un tās locekļu sarakste ar Zviedrijas pārvaldes institūcijām par pasākuma norises kārtību, atbildīgo Zviedrijas ierēdņu adreses un dziesmu dienu programma (zviedru un angļu valodā).	1977. - 1979.	17/23	
6.	Rīcības komitejas informatīvie materiāli dziesmu dienu dalībniekiem (t.sk. Gotlandes komitejas Filadelfijā).	1977. - 1979.	17/20	
7.	L. Apkalna, I. Spilnera, A. Tēraudas u. c. vēstules Jānim Muhkam, kā arī sarakste ar A. Purvu un L. Apkalnu par dziesmu dienu Visbijā rīkošanu.	1977. - 1979.	15/17	
8.	L. Apkalna, A. Leimaņa u. c. vēstules par dziesmu dienām un citiem jautājumiem.	1977. - 1979.	5/6	

1.	2.	3.	4.	5.
9.	Vēstules un apsveikumi Jānim Muhkam par organizētajām dziesmu dienām Visbijā.	1979.	9/9	
10.	Dziesmu dienu buklets, plakāts, dziesmu dienām veltīts izdevums u. c. (t. sk. J.Muhka dalībnieka karte).	1977.	5/28	
11.	Jauniešu humora un satīras žurnāla "Rūgtais Apinis" 52., 53. un 58.numurs.	1979.,1985.	3/3	
12.	Dziesmu dienu albums ar latviešu ("Laiks", "Dzimtenes Balss", "Latvija", "Latviešu Avīze" u. c.) un zviedru ("Gotlands Tidningar" un "Gotlands Allehanda") avīžu izgriezumiem (t. sk. 1 fotogrāfija un "Dziesmu dienu avīze")	1977.	1/167	
13.	Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienu Visbijā fotoalbums (t. sk. avīžu raksts ar informāciju par dziesmu dienu norisi).	1977.	1/63	
14.	1982. gada Eiropas latviešu dziesmu svētku Lidsā programma un M.A.Zariņas vēstule J. Muhkam ar aicinājumu kļūt par dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdētāju.	1982.	2/50	
15.	Uzaicinājums uz Lieldienu dievkalpojumu un ielūgums uz H.Celmiņas un V.Kalniņa referātu Hamburgā.	20.03.1980.	2/2	

Šajā aprakstā iekļautas 15 (piecpadsmit) lietas no Nr.1 līdz Nr.15.

Aprakstu sastādīja

Politiski represēto personu un trimdas dokumentu daļas
vecākais referents:

D. Āzens

D.Āzens

Kultūras dokumentu daļas vadītājs:

M. Brancis

M.Brancis

22.05.1997.

1.				
2.				
3.	1979			Vēstules un apzveikumu lānim Muiķam par organizētajām dziesmu dienām Visiņā.
4.	1979			Dziesmu dienu buklets, plakāts dienām vēlētā izdevums u. c. (I. Muiķa dalībnieka karst).
5.				Jauņiešu humora un satīras žurnāls "Rūgtais Apinis" 52., 53. un 58. numurs.
6.				Dziesmu dienu albuma ar latviešu ("Laiķis", "Dzimtenes Balsis", "Latvija", "Latviešu Avīze" u. c.) un zviedru ("Gottlands Tidningar" un "Gottlands Allehanda") avīžu izstrādājumam (t. sk. fotogrāfija par "Dziesmu dienu avīzi").
7.				Pasaulē pirmo latviešu dziesmu dienu Visiņā fotoalbuma (t. sk. avīžu raksts ar informāciju par dziesmu dienu norisi).
8.	1982			1982. gada Eiropas latviešu dziesmu svētku I. līdžu programma un M. A. Zariņa vēstule J. Muiķam ar ieteikumiem kļūt par dziesmu svētku rīkošanas komitejas priekšsēdētāju.
9.	20.03.1980	212		Uzaicinājums uz I. līdžu dienvidkalpojumu un ielūgums uz H. Čelmiņa un V. Kariņa koncertu Hamburgā.

Aprakstā 15 (piecpadsmit) lietas

2007. g. 9. "desmitā" LVA arhīvs

PĀRBAUDĪTS
 2007. g. 09. "desmitā" amats paraksts

Šajā aprakstā iekļautas 15 (piecpadsmit) lietas no Nr. 1 līdz Nr. 15.

Aprakstu sastādīja
 Politiski represēto personu un viņu dokumentu daļas
 vecākais referents:

D. A. Zariņa

(Signature)

M. Francis

Kultūras dokumentu daļas vadītājs:

(Signature)

22.02.1997.

Šini lietā 8 (arkšas)
numurētas lapas
1997. g. «3.» māsa
Ar.
L. A. arhīvis
Ar.